

MEDIAVALTA & VALTAEELIITIT

Kuusankosken lukio/Parkkonen

VALTA:

- Määrittele valta?
- Missä tilanteissa havaitset vallankäyttöä?
- Millaista on oikeutettu valta?
- Millaista vallankäyttöä et voi hyväksyä?

Valta:

- Yksilön tai ryhmän kyky saada tahtonsa läpi.
- Henkilö A saa henkilön B tekemään jotakin, mitä tämä ei muuten tekisi.

Vallan lajit:

- MUODOLLINEN (rooli, asema) – EPÄMUODOLLINEN (karisma)
- AKTUAALINEN (tosiasiallinen, rikos -> rangaistus) – POTENTIAALINEN (mahdollisuus vallan käyttöön)
- SUORA (käskyvalta, armeija) – EPÄSUORA (hienovarainen, valvontakamerat)
- LEGITIIMI (hyväksytty) – ILLEGITIIMI (laiton)
 - LEGITIIMI valta perustuu esim. VAALIT, ASEMA, SÄÄNNÖT.
 - ILLEGITIIMI valta esim. vallankaappaus, laittomuudet, valta ei vakiintunutta, miehitys.

Mikä tekee poliittisen vallan oikeutetuksi?

1. PERINTEINEN VALTA
 - vanhat tavat
2. LEGAALIS-RATIONAALINEN VALTA
 - Virka tai asema
3. KARISMAATTINEN VALTA
 - Kiintymys
 - Lojaalisuus
 - Persoona

Valtaeliitit

1. Valtaeliittiin kuuluvan henkilön profiili?
2. Miten valtaeliitti pitää yhteyttä
 - a) toisiinsa
 - b) eliitin ulkopuolelle
3. Miten valtaeliitti vaikuttaa yhteiskunnassa?
4. Kenellä on valta nyky-Suomessa?

Mediavalta

1. Perustelee, miksi median rooli yhteiskunnassa on merkittävä (joukkoviestimien rooli yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa)?
2. Mediatoimijat
 - a) Miten YLE eroaa muista mediatoimijoista?
 - b) Lehdistön kehitys?
 - c) Sähköisten viestimien kehitys?
3. Miten median vaikutusprosessi toimii?
4. Joukkoviestinnän tulevaisuus?

Mediavalta:

- Media = tiedonvälityskanavat, vapaa media demokratian edellytys
- **Perinteinen media:** lehdistö, TV ja radio ja **uusmedia:** internet, some
- Neljäs valtiomahti -> tietoyhteiskunta -> yhteisen todellisuuden luominen
- Linkki päätöksentekijöiden ja kansalaisten välillä
- Sananvapaus (vrt. yksityisyyden suoja, ei saa kiihottaa kansanryhmää kohtaan, eikä loukata uskonrauhaa tai kunniaa) !
 - Julkisuuden henkilöstä saa kirjoittaa vapaammin (poliitikko, johtava viranhaltija).
 - Julkisen sanan neuvosto -> sanktiona huomautus.
- Ilmaisuvapaus (ei ennakkosensuuria)!
- Lähdesuoja.
- Reaaliaikaisuus (radio, TV, internet)
- Mielipidevaikuttaja – lehden ja toimittajan valinnat (=objektiivisuus)?
- Medialukutaito -> s.112

Valtaeliitit:

- Koostumus:

- Iäkäs, korkeakoulu, yläluokka, mies

- Suhde kansaan:

- Valtaeliitti keskeinen päätöksenteossa ja taloudellisen vallan käytössä
- Kansa voi kokea kyvyttömyyttä vaikuttaa

- Vaikutuskeinot:

1. Henkilökohtaiset kontaktit
2. Puhelut ja joukkoviestimet
3. Seminaarit
4. Yhdistys ja järjestötapaamiset

- Vuorovaikutus

- Pyrkivät saamaan massat riippuvaisiksi toimistaan (informaation, talouden ja politiikan hallinta)

- Yhteydet joukkoviestimiin ja keskinäinen yhteistyö.

Julkinen ja kaupallinen media:

- Yle, yleisradioyhtiö. Esim. TV -> YLE1, YL2, Teema, radio Yle Kymenlaakso.
 - Julkinen media -> julkisen palvelun tehtävä (kaikkia kansalaisia palveltava)
 - Tuottaa uutisia ja ajankohtaisohjelmia
 - Rahoitus: "Yle-vero" = budjetin kautta, ei mainosrahoitteinen
 - Perustettu 1926, yleisradiolaki, toimintaa valvovat eduskunta (hallintoneuvosto) ja valtioneuvosto (budjetti). TV toiminta 1950-luvulta.
- Kaupallinen media
 - TV ja radioasemat, sanomalehdet
 - MTV (1957, oma kanava ja toimilupa 1993), Nelonen (1997), Helsingin Sanomat, Kouvolan Sanomat, Iltalehti jne.
 - Rahoitus: mainos- ja myyntitulot (monesti viihdepainotus)
 - Keskittyminen
 - Rahoittajan vaikutus sisältöön?

Joukkoviestintä:

- Sekä viestin lähettäjä että saaja suodattavat ja valikoivat informaatiota
 - Mielihoidot
 - Vaikutusprosessi on monimutkainen
 - Yksilö valikoi tietoa ja asennoitumistaan siihen (arvot, asenteet)
 - Eri tietolähteet ja niiden painoarvo mielipiteen muodostumiseen.
- Vuorovaikutteisuus (uutta)

Lehdistö:

- Kirjapainotaito 1400-l
- 1600-l lehtiä, Suomi 1700-l, yleistyi 1800-l
- Lehtien politisoituminen ja kaupallistuminen 1800-luvulla porvariston ja työväenaatteen nousun myötä.
- Sitoutumattomia n.80% nykyisin.

Median käyttö:

- Uusmedian nousu
 - Some: blogit, Facebook, YouTube jne.
 - Perinteisten medioiden verkkosivut